

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

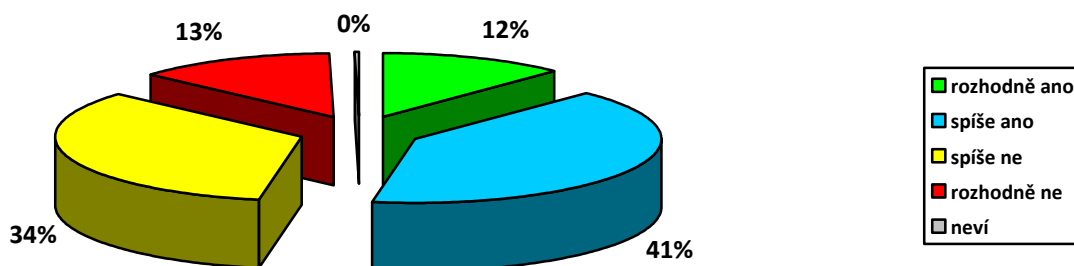
Občané o událostech na Blízkém východě a v severní Africe – březen 2011

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2011, v11-03</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>7. – 14. 3. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1306</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11, PM.164, PM.165, PM.166</i>
Zveřejněno dne:	<i>1. dubna 2011</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V pravidelném březnovém šetření v rámci projektu *Naše společnost* Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zkoumalo, jak čeští občané pohlíží na aktuální události v arabském světě. Šetření konkrétně zjišťovalo, jak se lidé zajímají o dění na Blízkém východě a v severní Africe, zda by se podle nich do vývoje událostí mělo či nemělo aktivně zapojit mezinárodní společenství, jaký vliv podle nich budou mít tamní revoluční události na bezpečnost, politický a ekonomický vývoj u nás a ve světě či na život tamních obyvatel a zda nové vlády, jež případně nahradí svržené režimy, budou vládami demokratickými. Sběr dat přitom probíhal ještě před zahájením vojenské operace mezinárodní koalice v Libyi.

První otázka bloku položená všem respondentům se zaměřila na to, do jaké míry se lidé v České republice zajímají o aktuální události v oblasti Blízkého východu a severní Afriky.

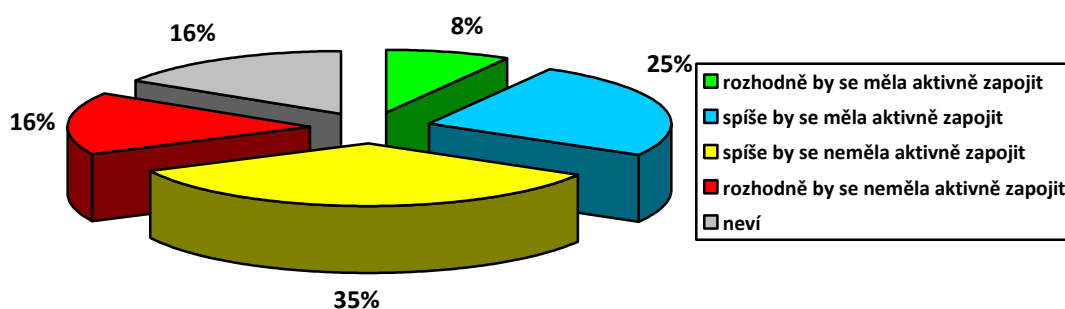
Graf 1: Zájem o události na Blízkém východě a v severní Africe¹ (%)

Jak ukazují výsledky v grafu 1, více než polovina (53 %) lidí v České republice se podle vlastního vyjádření o aktuální události v zemích Blízkého východu a severní Afriky zajímá, v tom 12 % se o ně zajímá „rozhodně“ a dalších 41 % pak „spíše“. Nezájem o tyto události v šetření vyjádřilo 47 % občanů, z toho 34 % „spíše“ a 13 % „rozhodně“.

Podrobnější analýza ukázala, že zájem o tyto aktuální zahraniční události deklarují zřetelně častěji muži (60 %) než ženy (46 %). Zájem o ně rovněž sílí s rostoucím věkem a se stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání. Trochu vyšší zájem byl zaznamenán také mezi dotázanými s dobrou životní úrovní. Z hlediska politické orientace pak šetření zaznamenalo zvýšený zájem mezi těmi, kdo jsou politicky silně vyhraněni, ať už na levici nebo na pravici. Podle stranických preferencí trochu vyšší zájem oproti průměru deklarovali příznivci KSČM či TOP 09, naopak nezájem byl výrazně vyšší mezi nevoliči nepreferujícími žádnou politickou stranu.

Následně byla všem dotázaným položena otázka, zda si myslí, že by se mezinárodní společenství mělo aktivně vložit do řešení situace v zemích tohoto regionu, kde probíhají protivládní demonstrace a nepokoje.²

Graf 2: Názory na zapojení mezinárodních společenství do řešení situace v oblasti probíhajících nepokojů (%)

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální události na Blízkém východě a v severní Africe? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

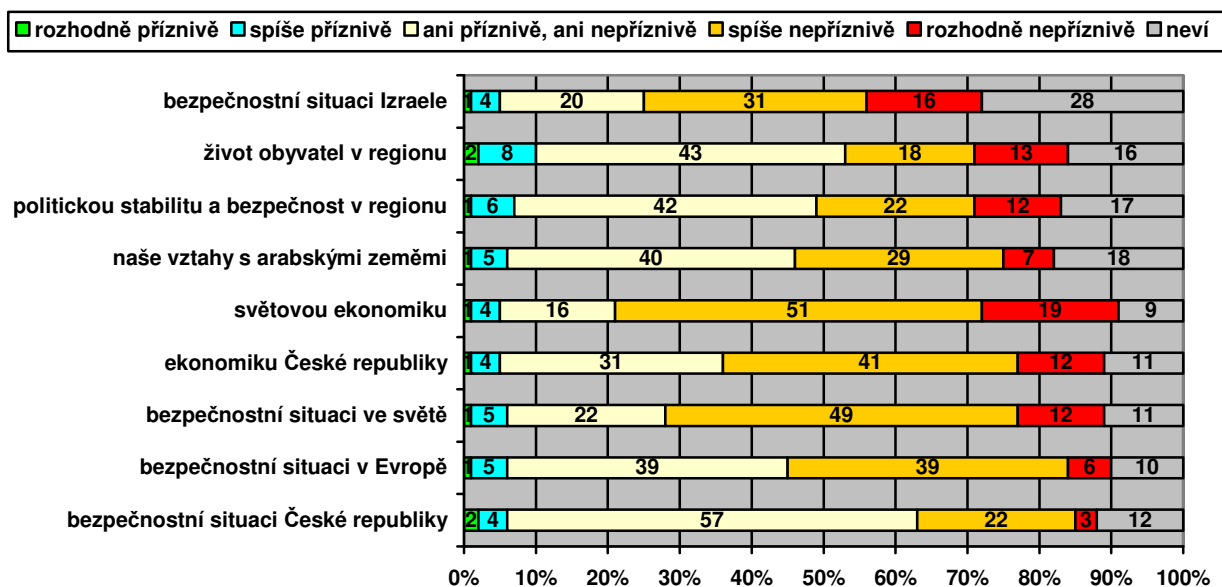
² Znění otázky: „V řadě států z této oblasti v současnosti probíhají masové protivládní demonstrace a nepokoje. Myslíte si, že by se mezinárodní společenství měla nebo neměla aktivně zapojit do řešení situace v těchto zemích? Rozhodně by se měla aktivně zapojit, spíše by se měla aktivně zapojit, spíše by se neměla aktivně zapojit, rozhodně by se neměla aktivně zapojit?“

Jak ukazuje graf 2, pouze třetina (33 %) českých občanů si myslí, že by se mezinárodní společenství měla aktivně zapojit do řešení situace ve státech Blízkého východu a severní Afriky, kde probíhají nepokoje, z toho 8 % tento názor zastává „rozhodně“ a 25 % „spíše“. Opačný názor v šetření vyjádřila polovina (51 %) oslovených, v tom 35 % „spíše“ a 16 % „rozhodně“. Zbývajících 16 % lidí nemělo na eventuální aktivní vstup mezinárodních společenství do řešení situace na Blízkém východě a v severní Africe jasný názor a uchýlilo se k odpovědi „nevím“.

Mínění, že mezinárodní společenství by se mělo aktivně zapojit do řešení situace ve státech regionu, kde probíhají protivládní demonstrace a nepokoje, sílí spolu s deklarovaným zájmem o události, a to na úkor nerozhodných odpovědí. Opačný názor v rozhodné podobě naopak častěji vyslovovali lidé, kteří se o aktuální události v regionu Blízkého východu a v severní Africe podle vlastních slov „rozhodně“ nezajímají, i když zároveň proti vnějšímu zasahování do vývoje událostí v zemích zasažených nepokoji se rozhodně vyslovila i pětina těch, kdo se naopak o situaci „rozhodně“ zajímají. Vyšší podporu aktivnímu zapojení mezinárodního společenství do řešení situace v regionu pak vyjadřovali muži, absolventi vysokých škol, dotázaní s dobrou životní úrovní, příznivci ODS a lidé, kteří se na pravolevé škále politické orientace řadí napravo od středu. Naopak protiintervenční stanovisko častěji zastávají lidé, kteří svou životní úroveň označují jako „ani dobrou, ani špatnou“, a voliči ČSSD.

Další otázka v šetření položená všem respondentům zjišťovala, jaký vliv podle jejich mínění budou mít aktuální události v arabských zemích na vývoj v různých oblastech života u nás i ve světě.³

Graf 3: Ovlivní současné události příznivě nebo nepříznivě... (%)

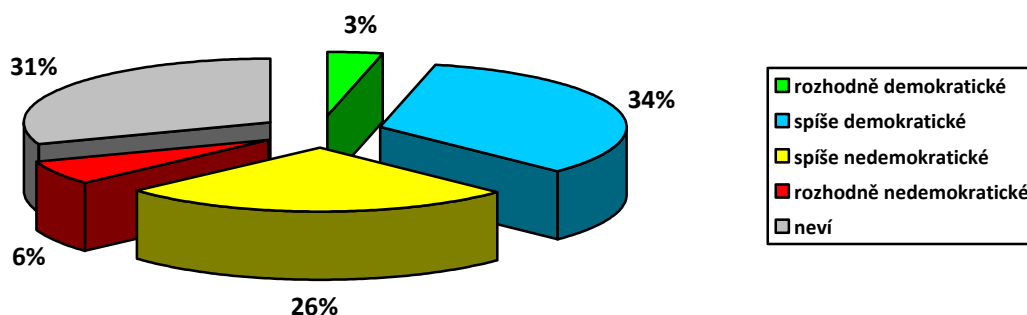
³ Znění otázky: „Myslíte si, že tyto události v blízkovýchodních a severoafrických státech ve svém důsledku nakonec ovlivní příznivě nebo nepříznivě a) bezpečnostní situaci České republiky, b) bezpečnostní situaci v Evropě, c) bezpečnostní situaci ve světě, d) ekonomiku České republiky, e) světovou ekonomiku, f) naše vztahy s arabskými zeměmi, g) politickou stabilitu a bezpečnost v regionu, h) život obyvatel v regionu, i) bezpečnostní situaci Izraele?“

Z výsledku šetření vyplynulo (viz graf 3), že na dopad aktuálních událostí v severní Africe a na Blízkém východě čeští občané pohlížejí značně skepticky. Ve všech zkoumaných oblastech mínění o negativním vlivu událostí převažovalo nad opačným očekáváním, přičemž v některých případech negativní očekávání tvořila absolutní většinu. Češi předpokládají v tomto směru negativní důsledky zejména pro vývoj světové ekonomiky, což v šetření vyjádřilo 70 % respondentů. Mírně nadpoloviční většina (53 %) pak předpokládá, že se události negativně dotknou i české ekonomiky. Asi třipětinová většina (61 %) si myslí, že události povedou ke zhoršení bezpečnostní situace ve světě, více než dvě pětiny (45 %) si totéž myslí i o bezpečnostní situaci v Evropě. Naopak v případě bezpečnostní situace samotné České republiky výrazně převládá mínění, že se jí aktuální události v arabském světě nedotknou, což předpokládá 57 % Čechů, i když i zde čtvrtina počítá s negativními důsledky. Jen málokdo si myslí, že by aktuální vývoj situace v regionu mohl vyústit do zlepšení našich vztahů a arabskými zeměmi, což uvedlo jen šest dotázaných ze sta, zatímco více než třetina (36 %) předpokládá i zde zhoršení a dvě pětiny nečekají žádnou změnu. Velmi podobně se pak Češi dívají i na to, jak aktuální události ovlivní politickou stabilitu a bezpečnost v samotném regionu a život tamních obyvatel. Převážně negativní dopad podle české veřejnosti budou události v arabských zemích mít i na v této souvislosti hojně diskutovanou bezpečnostní situaci Izraele, i když v tomto případě více než čtvrtina respondentů uváděla odpověď „nevím“.

Podrobnější analýza ukázala, že ve všech ohledech častěji příznivé dopady očekávají lidé, kteří se vyslovují pro aktivní zapojení mezinárodního společenství do řešení situace. Ve stejné skupině se ovšem ve zvýšené míře objevoval i názor, že aktuální události budou mít nepříznivý dopad na stabilitu a bezpečnost v regionu, život tamních obyvatel a bezpečnostní situaci Izraele, a to na úkor vždy výrazně nižšího podílu nerozhodných odpovědí. Mínění o vlivu aktuálních událostí na Blízkém východě a v severní Africe je pak vesměs v obou směrech vyhraněnější mezi dotázanými, kteří se podle svého vyjádření o tyto události „rozhodně zajímají“.

Poslední otázka bloku věnovaného aktuálním událostem v arabském světě zjišťovala, zda si čeští občané myslí, že nově vznikající vlády v zemích, kde padly nebo případně ještě padnou dosavadní autoritářské režimy, budou demokratické, nebo naopak nedemokratické.

Graf 4: Charakter nově vznikajících vlád⁴ (%)

⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že vlády, které nahradí svržené režimy, budou demokratické, nebo nedemokratické? Rozhodně demokratické, spíše demokratické, spíše nedemokratické, rozhodně nedemokratické.“

Výsledky zachycené v grafu 4 ukazují, že česká veřejnost je v tomto ohledu značně nejistá a nejednotná. 37 % českých občanů si myslí, že nové vlády nastupující po svržených autoritářských režimech budou demokratické, z toho ale jen 3 % si to myslí „rozhodně“ a 34 % „spíše“. Opačný názor v šetření vyjádřila necelá třetina (32 %) lidí, přičemž 6 % si myslí, že nově vznikající vlády v arabských zemích budou „rozhodně“ nedemokratické a 26 % to očekává „spíše“. 31 % dotázaných pak odpovědělo, že neví.

Tomu, že nově vznikající vlády v arabských zemích budou demokratické, častěji věří lidé, kteří se vyslovili pro aktivní zapojení mezinárodního společenství do řešení tamní situace, zatímco odpůrci vnějšího zasahování do událostí ve státech Blízkého východu a severní Afriky spíše předpokládají opak. Z hlediska deklarovaného zájmu o tyto události se přitom v názorech na demokratičnost či nedemokratičnost nově utvářených vlád v arabských zemích neobjevuje žádný významný rozdíl s výjimkou velikosti podílu odpovědi „nevím“, která se výrazně zvyšuje s poklesem zájmu. Trochu častěji v demokratický charakter nových vlád nastupujících po svržených autoritářských režimech doufají lidé s dobrou životní úrovní a z hlediska politické orientace pak ti, kdo se hlásí k politickému středu. Naopak skeptičtějšími v tomto ohledu jsou lidé se špatnou životní úrovní, voliči KSČM a ti, kdo sami sebe řadí na levý okraj pravolevé škály politického spektra.